DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 24 juni 2008 *

I mål C-188/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Cour de cassation (Frankrike) genom beslut av den 28 mars 2007, som inkom till domstolen den 3 april 2007, i målet

Commune de Mesquer

mot

Total France SA,

Total International Ltd,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen C.W.A. Timmermans, tillförordnad ordförande, avdelningsordförandena A. Rosas, K. Lenaerts och L. Bay Larsen

* Rättegångsspråk: franska.

samt domarna R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris, E. Levits, A. Ó Caoimh, P. Lindh, J.-C. Bonichot, T. von Danwitz och C. Toader (referent),

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: enhetschefen M.-A. Gaudissart,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 22 januari 2008,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Commune de Mesquer, genom C. Lepage och A. Moustardier, avocats,

— Total France SA och Total International Ltd, genom J.-P. Hordies, C. Smits, M. Memlouk, J. Boivin, E. Fontaine och F.-H. Briard, avocats,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A.-L. During, båda i egenskap av ombud,

— Belgiens regering, genom L. Van den Broeck, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

— Förenade kungarikets regering, genom C. Gibbs och I. Rao, båda i egenskap av ombud, biträdda av J. Maurici, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Konstantinidis, J.-B. Laignelot och G. Valero Jordana, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 13 mars 2008 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 1 och 15 i rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall (EGT L 194, s. 39; svensk specialutgåva, område 15, volym 1, s. 238), i dess lydelse enligt kommissionens beslut 96/350/EG av den 24 maj 1996 (EGT L 135, s. 32) (nedan kallat direktiv 75/442), samt av bilaga I till direktivet.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Commune de Mesquer, å ena sidan, och Total France SA och Total International Ltd (nedan gemensamt kallade Totalbolagen), å andra sidan. Målet avser ersättning för den skada som orsakades av det avfall som spreds i kommunen efter oljetankern Erikas förlisning.

Tillämpliga bestämmelser

Folkrätten

3 I den internationella konventionen om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja, som antogs i Bryssel den 29 november 1969, i dess lydelse enligt det protokoll som antogs i London den 27 november 1992 (EUT L 78, 2004, s. 32) (nedan kallad ansvarighetskonventionen), regleras ansvaret för innehavare av fartyg för de skador som kan uppstå till följd av utsläpp av kolväten från oljetankrar. I konventionen föreskrivs att fartygsinnehavarna som princip har ett objektivt ansvar som begränsas till ett belopp som beräknats med hänsyn till fartygets tonnage, och genom konventionen införs ett obligatoriskt ansvarsförsäkringssystem.

4 Enligt artikel II a i ansvarighetskonventionen gäller konventionen skada genom förorening som uppkommit inom en fördragsslutande stats område, inklusive dess territorialvatten, och inom en fördragsslutande stats exklusiva ekonomiska zon, som fastställts i enlighet med folkrättens regler, eller, om staten inte har fastställt någon sådan zon, inom det område utanför och angränsande till den statens territorialvatten, vilket har bestämts av den staten i enlighet med folkrättens regler och vilket inte sträcker sig längre ut än 200 nautiska mil från de baslinjer varifrån statens territorialvatten mäts.

5 I artikel III fjärde stycket i ansvarighetskonventionen anges att ”anspråk på ersättning för skada genom förorening [får] göras gällande enligt denna konvention eller på annan grund mot … befraktare (hur de än betecknas, inklusive dem som hyrt fartyget utan manskap), redare och personer som i redarens ställe handhar fartygets drift … om inte skadan orsakades genom deras egna handlingar eller

underlåtenhet uppsåtligen eller hänsynslöst och med insikt om att skadan sannolikt skulle uppkomma”.

6 Genom den internationella konventionen om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja, som antogs i Bryssel den 18 december 1971, i dess lydelse enligt det protokoll som antogs i London den 27 november 1992 (EUT L 78, 2004, s. 40) (nedan kallad FIPOL-konventionen) kompletteras ansvarighetskonventionen med en ordning med ersättning till dem som drabbas av oljeföroreningsskador.

7 Den internationella fonden för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja (nedan kallad FIPOL) och som finansieras av bidrag från oljeindustrin kan täcka upp till 135 miljoner beräkningsenheter för händelser som inträffade före år 2003. Enligt artikel 4 i FIPOL-konventionen kan de drabbade begära ersättning vid domstol i den konventionsstat där skadorna inträffade, bland annat när det inte föreskrivs något ansvar i ansvarighetskonventionen för den aktuella skadan eller när fartygets ägare är insolvent eller inte bär ansvaret enligt ovannämnda konvention.

8 Enligt 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja (EUT L 78, 2004, s. 24) upprättas en internationell kompletterande fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja, med namnet ”2003 års internationella kompletterande oljeskadefond”, som, tillsammans med FIPOL, kan täcka upp till 750 miljoner beräkningsenheter för händelser som inträffade efter den 1 november 2003.

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

Direktiv 75/442

9 Enligt tredje skälet till direktiv 75/442 måste alla bestämmelser om bortskaffande av avfall främst syfta till att skydda människors hälsa och miljön mot skadliga effekter som uppkommer i samband med insamling, transport, behandling, förvaring och deponering av avfall.

10 I artikel 1 i direktiv 75/442 föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) avfall: varje föremål, ämne eller substans som ingår i de kategorier som anges i bilaga I och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Kommissionen skall … upprätta en förteckning över vilket avfall som tillhör de kategorier som anges i bilaga 1. …

b) producent: var och en som bedriver en verksamhet som ger upphov till avfall (’ursprunglig producent’) och/eller var och en som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.

c) innehavare: avfallsproducenten eller den fysiska eller juridiska person som innehar avfallet.

…

e) bortskaffande: de förfaranden som omfattas av bestämmelserna i bilaga II A.

f) återvinning: de förfaranden som omfattas av bestämmelserna i bilaga II B.

g) insamling: uppsamling, sortering och/eller blandning av avfall för vidare transport.”

11 I artikel 8 i direktiv 75/442 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att se till att varje innehavare av avfall

a) antingen överlåter det till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som tillämpar de förfaranden som avses i bilaga II A eller II B, eller

b) själv återvinner eller bortskaffar avfallet enligt bestämmelserna i detta direktiv.”

12 I artikel 15 i direktiv 75/442 föreskrivs följande:

”I enlighet med principen ”förorenaren betalar” skall kostnaden för bortskaffande av avfall belasta

— den innehavare som låter en insamlare eller ett företag som avses i artikel 9 hantera avfallet, och/eller

— de tidigare innehavarna eller producenten av den produkt från vilke[n] avfallet härrör.”

13 Kategorierna Q4, Q11, Q13 och Q16 i bilaga I, med rubriken ”Avfallskategorier”, till direktiv 75/442 har följande lydelse:

”Q4 Material som spillts ut, förlorats eller utsatts för någon annan olyckshändelse, inbegripet material, utrustning o.d. som förorenats på grund av olyckshändelsen.…

Q11 Restprodukter från utvinning och bearbetning av råvaror (t.ex. gruvslagg, slopolja etc.)…

Q13 Varje material, ämne eller produkt vars användning har förbjudits i lag eller andra föreskrifter…

Q16 Samtliga material, ämnen och produkter som inte omfattas av någon av ovanstående kategorier.”

14 Bilaga II A, med rubriken ”Åtgärder för bortskaffande”, till direktivet, syftar till att upprätta en förteckning över åtgärder för bortskaffande såsom de vidtas i praktiken, medan bilaga II B, med rubriken ”Åtgärder för återvinning”, syftar till samma sak med avseende på återvinningsåtgärder.

15 Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/12/EG av den 5 april 2006 om avfall (EUT L 114, s. 9) kodifierades, för att skapa klarhet och överskådlighet, direktiv 75/442. I artiklarna 1 och 15 samt i bilagorna I, II A och II B återges på nytt ovannämnda bestämmelser. Direktiv 2006/12 antogs emellertid först efter det att de omständigheter som aktualiseras i målet vid den nationella domstolen hade inträffat och direktivet är därför inte tillämpligt i det målet.

Direktiv 68/414/EEG

16 I artikel 2 i rådets direktiv 68/414/EEG av den 20 december 1968 om en skyldighet för medlemsstaterna i EEG att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter (EGT L 308, s. 14; svensk specialutgåva, område 12, volym 1, s. 28), i dess lydelse enligt rådets direktiv 98/93/EG av den 14 december 1998 (EGT L 358, s. 100), föreskrivs en sådan skyldighet bland annat för att hantera möjliga brister eller kriser i tillförseln, varvid eldningsoljor inbegrips i kategorin petroleumprodukter.

Direktiv 2004/35/EG

17 Skäl 10 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (EUT L 143, s. 56) har följande lydelse:

”Det bör tas uttrycklig hänsyn till Euratomfördraget och relevanta internationella konventioner samt till gemenskapslagstiftning som innehåller mer omfattande och strängare regler för de verksamheter som omfattas av detta direktiv. … ”

18 I artikel 4.2 i direktiv 2004/35 föreskrivs följande:

”Detta direktiv skall inte tillämpas på miljöskador eller överhängande hot om sådana skador som uppkommer till följd av tillbud för vilka ansvar eller ersättning omfattas

av någon av de internationella konventioner som finns förtecknade i bilaga IV, inklusive alla eventuella framtida ändringar av dessa, och som är i kraft i de berörda medlemsstaterna.”

19 Bilaga IV till direktiv 2004/35 har följande lydelse:

”Internationella konventioner som avses i artikel 4.2

a) Internationell konvention av den 27 november 1992 om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja.

b) Internationell konvention av den 27 november 1992 om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja.

…”

Beslut 2004/246/EG

20 Rådet antog den 2 mars 2004 beslut 2004/246/EG om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska gemenskapens intresse underteckna, ratificera eller ansluta sig till 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja,

och om bemyndigande för Österrike och Luxemburg att i Europeiska gemenskapens intresse ansluta sig till de instrument som ligger till grund för protokollet (EUT L 78, s. 22).

21 Skäl 4 i beslut 2004/246 har följande lydelse:

”Enligt protokollet om den kompletterande fonden kan endast suveräna stater vara parter i protokollet; det är därför inte möjligt för gemenskapen att ratificera eller ansluta sig till protokollet och det finns inte heller några utsikter till att den kommer att kunna göra detta inom en nära framtid.”

22 Artiklarna 1.1 och 4 i beslut 2004/246 har följande lydelse:

”*Artikel 1*

Medlemsstaterna bemyndigas härmed att i Europeiska gemenskapens intresse underteckna, ratificera eller ansluta sig till 2003 års protokoll till 1992 års internationella konvention om upprättandet av en internationell fond för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja (protokollet om den kompletterande fonden) på de villkor som anges i följande artiklar.

…

Artikel 4

Medlemsstaterna skall snarast möjligt på alla sätt verka för att protokollet om den kompletterande fonden och de instrument som ligger till grund för det ändras, så att gemenskapen kan bli en fördragsslutande part i dessa.”

Den nationella lagstiftningen

23 I artikel 2 i lag nr 75-633 av den 15 juli 1975 om bortskaffande av avfall och materialåtervinning) (loi relative à l’élimination des déchets et à la récupération des matériaux (JORF av den 16 juli 1975, s. 7279), nu artikel L. 541-2 i miljölagen (code de l’environnement), föreskrivs följande:

”Den som producerar eller innehar avfall på ett sådant sätt att det kan medföra skadlig inverkan på mark, flora och fauna, försämra områden och landskap, förorena luft och vattendrag, ge upphov till buller och lukt, och allmänt skada människors hälsa och miljön, är skyldig att, i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel, bortskaffa eller föranstalta om bortskaffande av avfallet på ett sådant sätt att nämnda inverkan förhindras.

Bortskaffande av avfall innefattar sådan insamling, transport, lagring, sortering och behandling som är nödvändig för att återvinna föremål och material som kan återanvändas eller för att utvinna energi eller för att deponera eller återföra till den naturliga miljön alla andra föremål på ett sådant sätt att de olägenheter som nämnts i föregående stycke kan undvikas.”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

24 Den maltesiskflaggade oljetankern Erika, som chartrats av Total International Ltd, sjönk den 12 december 1999 cirka 35 sjömil sydväst om Penmarc'h-udden (Finistère, Frankrike) och spillde ut en del av sin last och olja från sina oljetankar i havet och förorenade den franska Atlantkusten.

25 Det framgår av beslutet om hänskjutande och de yttranden som avgetts till domstolen att det italienska bolaget ENEL hade slutit ett avtal om leverans av tung eldningsolja med Total International Ltd. Eldningsoljan skulle användas som bränsle för framställning av elektricitet. För att verkställa sina avtalsförpliktelser sålde bolaget Total raffinage distribution, sedermera Total France SA, den tunga eldningsoljan till bolaget Total International Ltd, som chartrade fartyget Erika för att frakta oljan från hamnen i Dunkerque (Frankrike) till hamnen i Milazzo (Italien).

26 Commune de Mesquer väckte den 9 juni 2000 talan mot Totalbolagen vid Tribunal de commerce de Saint Nazaire och yrkade bland annat att denna domstol skulle fastställa att Totalbolagen, med tillämpning av lag nr 75-633 V, bär ansvaret för de skador som orsakats av det avfall som spillts ut i kommunen och att Totalbolagen skulle förpliktas att solidariskt ersätta kommunens kostnader för rengöring och sanering, vilka uppgick till 69 232, 42euro.

27 Talan vann inte bifall och Commune de Mesquer överklagade till Cour d'appel de Rennes, som i dom av den 13 februari 2002 fastställde den dom som meddelats i första instans. Cour d'appel bedömde att den tunga eldningsoljan i förevarande fall inte utgjorde avfall, utan ett brännbart material som kunde användas för energiframställning och som framställts för en specifik användning. Cour d'appel de Rennes godtog visserligen att den tunga eldningsoljan, utspädd och förändrad genom blandningen med vatten och sand, gav upphov till avfall, men denna domstol ansåg ändå att det saknades en bestämmelse för att kunna lägga ansvaret på Totalbolagen, eftersom bolagen inte kunde anses som producent eller innehavare av avfallet. Commune de Mesquer överklagade domen till Cour de cassation.

28 Eftersom målet innehöll en svårighet beträffande hur direktiv 75/442 ska tolkas, beslutade Cour de cassation att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Ska tung eldningsolja, som framställts enligt en raffineringsprocess och motsvarar användarens specifikationer, och som producenten har avsett att saluföra som bränsle, och som nämns i direktiv 68/414 … betraktas som avfall i den mening som avses i artikel 1 i direktiv 75/442, som kodifierades genom direktiv 2006/12?

2) Utgör en last tung eldningsolja, som transporteras av ett fartyg och som oavsiktligt spills ut i havet, i sig eller på grund av att den blandats med vatten och sediment avfall i den mening som avses i kategori Q 4 i bilaga I till direktiv 2006/12 …?

3) Om den första frågan besvaras nekande och den andra frågan besvaras jakande, kan producenten av den tunga eldningsoljan (Total raffinage [distribution]) eller säljaren och befraktaren (Total international Ltd) betraktas som producent och/eller innehavare av avfallet i den mening som avses i artikel 1 b och c i direktiv 2006/12 vid tillämpningen av artikel 15 i nämnda direktiv, trots att detta transporterades av tredje man när den olycka inträffade genom vilken ämnet omvandlades till avfall?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning

29 Totalbolagen har gjort gällande att begäran om förhandsavgörande inte ska tas upp till sakprövning, eftersom Commune de Mesquer redan har fått kompensation från FIPOL och följaktligen saknar berättigat intresse av att få saken prövad. Begäran om förhandsavgörande har således en hypotetisk karaktär.

30 Enligt fast rättspraxis presumeras nationella domstolars frågor om tolkningen av gemenskapsrätten som ställs inom ramen för den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen har lämnat på eget ansvar, och vilka det inte ankommer på EG-domstolen att pröva riktigheten av, vara relevanta. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas av EG-domstolen då det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller då frågorna är hypotetiska eller EG-domstolen inte förfogar över de uppgifter om sakförhållandena eller de rättsliga förhållandena som är nödvändiga för att kunna besvara frågorna på ett ändamålsenligt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 juni 2007 i de förenade målen C-222/05–C-225/05, van der Weerd m.fl., REG 2007, s. I-4233, punkt 22 och där angiven rättspraxis).

31 Likaså ankommer det enligt fast rättspraxis på de nationella domstolarna vid vilka ett mål är anhängigt att bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen (dom av den 15 juni 2006 i de förenade målen C-393/04 och C-41/05, Air Liquide Industries Belgium, REG 2006, s. I-5293, punkt 24 och däri angiven rättspraxis).

32 Det framgår av handlingarna i målet att Commune de Mesquer faktiskt har fått ersättning från FIPOL, en utbetalning som skedde efter det att kommunen hade riktat krav på ersättning till bland andra ägaren av fartyget Erika och till FIPOL. Betalningarna var del av en uppgörelse i vilken kommunen uttryckligen åtog sig att inte vidta några rättsliga åtgärder. Gjorde den detta skulle ersättningen betalas tillbaka.

33 Det framgår att den hänskjutande domstolen förfogade över dessa upplysningar, men att den trots det varken bedömde att målet var avslutat eller att Commune de Mesquer hade förlorat sitt berättigade intresse av att få saken prövad. Ej heller fann den skäl att inte ställa tolkningsfrågor till domstolen.

34 De frågor som har ställts av Cour de cassation ska således besvaras.

Den första frågan

35 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida tung eldningsolja som sålts som bränsle kan klassificeras som avfall i den mening som avses i artikel 1 a i direktiv 75/442.

36 Totalbolagen, de medlemsstater som har avgett yttranden och kommissionen anser att frågan ska besvaras nekande. Endast Commune de Mesquer har hävdat att sådan tung eldningsolja ska klassificeras som avfall och att ämnet i fråga dessutom omfattas av kategorin farliga och förbjudna produkter.

37 Det ska inledningsvis påpekas att enligt artikel 1 a i direktiv 75/442 utgörs avfall av varje föremål, ämne eller substans som ingår i de kategorier som anges i bilaga I till direktivet och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

38 Tillämpningsområdet för direktivets avfallsbegrepp är beroende av betydelsen av uttrycket ”göra sig av med” (dom av den 18 december 1997 i mål C-129/96, Inter-Environnement Wallonie, REG 1997, s. I-7411, punkt 26). Detta uttryck ska följaktligen, enligt domstolens rättspraxis, tolkas med beaktande av direktivets syfte (dom av den 15 juni 2000 i de förenade målen C-418/97 och C-419/97, ARCO Chemie Nederland m.fl., REG 2000, s. I-4475, punkt 37). Detta syfte är enligt tredje skälet i direktivet att skydda människors hälsa och miljön mot skadliga effekter som uppkommer i samband med insamling, transport, behandling, förvaring och deponering av avfall. Tolkningen ska även göras mot bakgrund av artikel 174.2 EG, vari stadgas att gemenskapens miljöpolitik ska syfta till en hög skyddsnivå och bland annat bygga på försiktighetsprincipen och på principen att förebyggande åtgärder bör vidtas (se dom av den 11 november 2004 i mål C-457/02, Niselli, REG 2004, s. I-10853, punkt 33).

39 Domstolen har även uttalat att mot bakgrund av syftet med direktiv 75/442 kan avfallsbegreppet inte ges en restriktiv tolkning (se domen i de ovannämnda förenade målen ARCO Chemie Nederland m.fl., punkt 40).

40 Begreppet avser att omfatta samtliga ämnen, substanser och föremål som ägaren gör sig av med, även om de har ett marknadsvärde och insamlas yrkesmässigt för återvinning, vidareutnyttjande eller återanvändning (se, bland annat, dom av den 18 april 2002 i mål C-9/00, Palin Granit och Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, REG 2002, s. I-3533 (nedan kallad domen i målet Palin Granit), punkt 29 och där angiven rättspraxis).

41 Vissa omständigheter kan utgöra indicier på att innehavaren gör sig av med eller avser att eller är skyldig att göra sig av med ett föremål, ett ämne eller en substans i den mening som avses i artikel 1 a i direktiv 75/442. Så är bland annat fallet när den substans som har använts är en restprodukt, det vill säga en sådan produkt som man

inte i sig eftersträvat att framställa (domen i de ovannämnda förenade målen ARCO Chemie Nederland m.fl., punkterna 83 och 84). Domstolen har preciserat att restprodukter från granitbrytning, som inte är den produkt som huvudsakligen eftersträvas vid stenbrytningen, i princip utgör avfall (domen i målet Palin Granit, punkterna 32 och 33).

42 En vara, ett material eller en råvara som uppkommer under ett tillverknings- eller brytningsförfarande, vars huvudsakliga syfte inte är denna framställning, kan betraktas som en biprodukt (och inte en restprodukt) som bolaget inte vill göra sig av med, utan som bolaget snarare har för avsikt att, utan föregående bearbetning, senare använda eller saluföra på så fördelaktiga villkor som möjligt (se domen i målet Palin Granit, punkt 34, och beslut av den 15 januari 2004 i mål C-235/02, Saetti och Frediani, REG 2004, s. I-1005, punkt 35).

43 Det är nämligen inte i något avseende befogat att låta dessa varor, material eller råvaror som har ett ekonomiskt värde som produkter – oavsett om de bearbetats på något sätt eller inte – och som i detta skick omfattas av lagstiftningen för dessa produkter, omfattas av bestämmelserna i direktiv 75/442 (se domen i målet Palin Granit, punkt 35, och beslutet i det ovannämnda målet Saetti och Frediani, punkt 35).

44 Mot bakgrund av skyldigheten att ge avfallsbegreppet en vid tolkning i syfte att begränsa olägenheterna till följd av avfall, ska detta resonemang beträffande biprodukter emellertid begränsas till situationer där en vara, ett ämne eller en råvara inte bara kan utan verkligen kommer att återanvändas – utan föregående bearbetning – i den fortsatta produktionen (domen i målet Palin Granit, punkt 36, och beslutet i det ovannämnda målet Saetti och Frediani, punkt 36).

45 Graden av sannolikhet för att ett ämne ska återanvändas utan föregående bearbetning utgör således ett andra relevant kriterium – vid sidan av det kriterium som rör frågan huruvida ämnet är en restprodukt eller inte – för bedömningen av om detta ämne ska betecknas som avfall i den mening som avses i direktiv 75/442. Om det – utöver enbart möjligheten att återanvända ämnet – är ekonomiskt fördelaktigt för innehavaren att återanvända ämnet är sannolikheten stor för att detta kommer att

ske. Om så är fallet kan ämnet i fråga inte betraktas som en börda som innehavaren försöker göra sig av med utan som en verklig produkt (domen i målet Palin Granit, punkt 37).

46 I målet vid den nationella domstolen har ämnet i fråga erhållits efter en oljeraffineringsprocess.

47 Denna restprodukt kan emellertid användas kommersiellt på ekonomiskt fördelaktiga villkor, vilket framgår av den omständigheten att den var föremål för handel och uppfyller de krav som köparen ställde på den, vilket den nationella domstolen har påpekat.

48 Den första frågan ska således besvaras på följande sätt. Ett ämne såsom det som är föremål för prövning i målet vid den nationella domstolen, det vill säga tung eldningsolja som sålts som bränsle, utgör inte avfall i den mening som avses i direktiv 75/442, då ämnet används eller saluförs på ekonomiskt fördelaktiga villkor och kan användas som bränsle utan föregående bearbetning.

Den andra frågan

49 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i huruvida tung eldningsolja som oavsiktligt har spillts ut i havet efter en fartygsförlisning ska klassificeras som avfall i den mening som avses i kategori Q 4 i bilaga I till direktiv 75/442 under sådana omständigheter.

Yttranden som har inkommit till domstolen

50 Commune de Mesquer, med vilken den franska och den italienska regeringen och kommissionen i huvudsak är eniga, anser att kolväten som spillts ut i havet, och än mer när de har blandats med vatten och sediment, ska klassificeras som avfall i den mening som avses i direktiv 75/442.

51 Totalbolagen anser att blandningen av kolväten, vatten och sediment från kusten utgör avfall endast om det föreligger en skyldighet att bortskaffa eller att återvinna kolväten som genom olyckshändelse spillts ut, om kolvätena är oupplösligt förbundna med vattnet och sedimentet.

52 Den belgiska regeringen har påpekat att de produkter som spillts ut i havet inte ska klassificeras som avfall i den mening som avses i direktiv 75/442, utan som tunga kolväten i den mening som avses i ansvarighets- och i FIPOL-konventionerna. Förenade kungarikets regering, som har vitsordat att sådana kolväten kan klassificeras som avfall i den mening som avses i direktivet, anser att det är att föredra att kolväten som spillts ut i havet till följd av olyckshändelse endast omfattas av ansvarighets- och FIPOL-konventionen och att direktiv 75/442 följaktligen inte ska tillämpas under sådana omständigheter.

Domstolens svar

53 Det ska inledningsvis påpekas att bilaga I till direktiv 75/442 innehåller förteckningar över ämnen och föremål som kan klassificeras som avfall. Denna bilaga är emellertid enbart vägledande, och avfallsklassificeringen är framför allt avhängig innehavarens agerande och betydelsen av begreppet göra sig av med (se dom av den 7 september 2004 i mål C-1/03, Van de Walle m.fl., REG 2004, s. I-7613, punkt 42).

54 Den omständigheten att det i bilaga I till direktiv 75/442 med titeln ”Avfallskategorier” upptas under punkt Q 4 ”[m]aterial som spillts ut, förlorats eller utsatts för någon annan olyckshändelse, inbegripet material, utrustning o.d. som förorenats på grund av olyckshändelsen” utgör enbart ett indicium på att sådant material ska omfattas av tillämpningsområdet för begreppet avfall. Denna omständighet innebär inte i sig att oavsiktligt i havet utspillda kolväten som har förorenat territorialvattnet och därefter kusten i en medlemsstat kan klassificeras som avfall (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Van de Walle m.fl., punkt 43).

55 Under dessa förhållanden är det nödvändigt att pröva huruvida detta oavsiktliga kolväteutsläpp är en handling genom vilken innehavaren gör sig av med kolvätena i den mening som avses i artikel 1 a i direktiv 75/442. (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Van de Walle m.fl., punkt 44).

56 När det berörda ämnet eller föremålet är en restprodukt, det vill säga en produkt som man inte i sig eftersträvat att framställa med avsikt att använda den senare och som innehavaren inte kan återanvända utan föregående bearbetning på fördelaktiga ekonomiska villkor, ska denna betraktas som en börda som innehavaren ”gör sig av med” (se domarna i de ovannämnda målen Palin Granit, punkterna 32–37, och Van de Walle m.fl., punkt 46).

57 Domstolen har slagit fast att oavsiktligt utspillda kolväten som har förorenat mark och grundvatten inte utgör en produkt som kan återanvändas utan föregående bearbetning (se domen i det ovannämnda målet Van de Walle m.fl., punkt 47).

58 Detsamma gäller kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet och som har förorenat territorialvattnet och därefter kusten i en medlemsstat.

59 Det står klart att användning eller saluföring av kolväten, som har spillts ut eller emulgerats med vatten eller rentav har gyttrats ihop med sediment, är en mycket osäker eller rentav hypotetisk verksamhet. Det är även utrett att även om det var tekniskt möjligt, skulle en dylik användning eller saluföring under alla omständigheter förutsätta föregående bearbetning som i stället för att vara ekonomiskt fördelaktig för innehavaren i praktiken skulle utgöra en betydande ekonomisk börda. Härav följer att kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet ska betraktas som ämnen som innehavaren inte tänkt sig att framställa och som han ”gör sig av med”, förvisso ofrivilligt, under transporten med följd att de ska klassificeras som avfall i den mening som avses i direktiv 75/442 (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Van de Walle m.fl., punkterna 47 och 50).

60 Frågan huruvida direktivet är tillämpligt eller inte påverkas inte heller av att det oavsiktliga kolväteutsläppet inte skedde på en medlemsstats landterritorium, utan i dess exklusiva ekonomiska zon.

61 Det är således inte nödvändigt att pröva huruvida direktivet är tillämpligt på den plats där förlisningen ägde rum, utan det är tillräckligt att notera att de oavsiktligt utspillda kolvätena drev utmed kusten till dess de sköljdes upp och därmed spilldes ut på medlemsstatens landterritorium.

62 Härav följer att när en oljetanker förliser under sådana omständigheter som var fallet i målet vid den nationella domstolen, är direktiv 75/442 tillämpligt *ratione loci*.

63 Den andra frågan ska följaktligen besvaras på följande sätt. Kolväten som oavsiktligt har spillts ut i havet efter en förlisning och som blandats med vatten och sediment och som drivit längs en medlemsstarts kust till dess de sköljs upp på kusten utgör avfall i den mening som avses i artikel 1 a i direktiv 75/442, då de inte längre kan användas eller saluföras utan föregående bearbetning.

Den tredje frågan

64 Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje fråga för att få klarhet i huruvida, när en oljetanker förliser, producenten av den tunga eldningsoljan som spillts ut i havet och/eller säljaren och befraktaren som transporterade eldningsoljan kan hållas ansvariga för kostnaden för bortskaffande av det avfall som uppkommit, även om ämnet som spillts ut i havet transporterades av tredje man, i detta fall en bortfraktare.

Yttranden som har inkommit till domstolen

65 Commune de Mesquer anser att i målet vid den nationella domstolen ska, såvitt avser tillämpningen av artikel 15 i direktiv 75/442, producenten av den tunga eldningsoljan och den som sålt eldningsoljan och chartrat det skepp som den fraktades med anses som producent och innehavare, i den mening som avses i artikel 1 b och c i direktivet, av det avfall som uppkom när ämnet spilldes ut i havet.

66 Enligt Totalbolagen ska inte, under sådana omständigheter som i målet vid den nationella domstolen, artikel 15 i direktiv 75/442 tillämpas med avseende på producenten av den tunga eldningsoljan eller på den som sålt oljan och chartrat det fartyg som den transporterades med, eftersom ämnet, vid den tidpunkt när olyckan som förvandlade ämnet till avfall inträffade, transporterades av tredje man. Bestämmelsen är inte heller tillämplig på producenten av den tunga eldningsoljan endast därför att han framställde den produkt som gav upphov till avfallet.

67 Den franska regeringen, med vilken den italienska regeringen och kommissionen delvis är eniga, anser att producenten av den tunga eldningsoljan eller den som sålt oljan och chartrat det fartyg som den transporterades med kan anses som producent

eller innehavare av det avfall som uppkom när oljan spilldes ut i havet endast om den förlisning som förvandlade lasten med tung eldningsolja till avfall kan härledas till handlingar som dessa personer är ansvariga för. Kommissionen har emellertid tillfogat att producenten av en produkt som tung eldningsolja inte, på grund av denna verksamhet i sig, kan anses som producent eller innehavare, i den mening som avses i artikel 1 b och c i direktiv 75/442, av det avfall som uppkom när en olyckshändelse inträffade under transporten. Producenten är emellertid skyldig, enligt artikel 15 andra strecksatsen i direktivet, att bära kostnaden för bortskaffande av avfallet i egenskap av producent av den produkt från vilken avfallet härrör.

68 Den belgiska regeringen anser att direktiv 75/442 inte är tillämpligt eftersom ansvarighetskonventionen är tillämplig. Förenade kungarikets regering anser även den att domstolen inte ska besvara denna fråga, eftersom målet vid den nationella domstolen avser ansvarsfrågor när tung eldningsolja spillts ut i havet.

Domstolens svar

69 Under sådana omständigheter som de som gäller i målet vid den nationella domstolen föreskrivs, med beaktande av syftet med direktiv 75/442, såsom det framgår av tredje skälet i direktivet, i artikel 15 andra strecksatsen i direktivet, att i enlighet med principen förorenaren betalar ska kostnaden för bortskaffande av avfallet belasta de tidigare innehavarna eller producenten av den produkt från vilken avfallet härrör.

70 Enligt artikel 8 i direktiv 75/442 ska varje ”innehavare av avfall” överlåta det till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som tillämpar de förfaranden som avses i bilaga II A eller II B till direktivet, eller själv återvinna eller bortskaffa avfallet enligt bestämmelserna i direktivet (dom av den 26 april 2005 i mål C-494/01, kommissionen mot Irland, REG 2005 s. I-3331, punkt 179).

71 Det följer av ovannämnda bestämmelser att det i direktiv 75/442 görs en åtskillnad mellan det praktiska genomförandet av åtgärder för återvinning och bortskaffande, som enligt direktivet åligger varje ”innehavare av avfall”, oavsett om denne producerar detta avfall eller har det i sin besittning, och den finansiella bördan för sådana åtgärder, som enligt direktivet åligger, i enlighet med principen förorenaren betalar, de personer som har orsakat avfallet, oavsett om de är innehavare eller tidigare innehavare av det eller om de rentav är tillverkare av den produkt från vilken avfallet härrör (domen i det ovannämnda målet Van de Walle, punkt 58).

72 Tillämpningen av principen förorenaren betalar i den mening som avses i artikel 174.2 första stycket andra meningen EG och i artikel 15 i direktiv 75/442 skulle äventyras om personer från vilka avfallet härrör undslapp det ekonomiska ansvar som föreskrivs i direktivet, trots att det är klart utrett varifrån de kolväten härrör som, förvisso oavsiktligt, spillts ut i havet och som förorenade kusten i en medlemsstat.

— Begreppen ”innehavare” och ”tidigare innehavare”

73 Domstolen har funnit, beträffande kolväten som oavsiktligt spillts ut och som härrörde från en läcka i en bensinstations lageranläggningar och som hade köpts av bensinstationen inom ramen för dennas verksamhet, att dessa kolväten således befann sig i bensinstationsföreståndarens besittning. Dessutom var det föreståndaren som, inom ramen för sin verksamhet, lagrade dessa när de blev avfall och som därför kan anses vara den som har givit upphov till avfallet i den mening som avses i artikel 1 b i direktiv 75/442. Under dessa förhållanden ska bensinstationsföreståndaren nämligen anses vara både den som har detta avfall i sin besittning och som har producerat det och denne ska därför anses vara innehavare av avfallet i den mening som avses i artikel 1 c i direktivet (se, för ett liknande resonemag, domen i det ovannämnda målet Van de Walle m.fl., punkt 59).

74 På samma sätt har, vad beträffar kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet, ägaren till det skepp som fraktar kolvätena dessa i sin besittning omedelbart i anslutning till att de blev avfall. Fartygsägaren kan således under sådana omständigheter anses ha gett upphov till avfallet i den mening som avses i artikel 1 b i direktiv 75/442 och därför klassificeras som ”innehavare” i den mening som avses i artikel 1 c i direktivet.

75 Direktivet innebär emellertid inte att det är uteslutet att kostnaden för bortskaffande av avfall i vissa fall ska belasta en eller flera tidigare innehavare (domen i det ovannämnda målet Van de Walle m.fl., punkt 57).

— Fastställande av vilka personer som ska belastas kostnaden för bortskaffande av avfall

76 Frågan som har uppkommit i målet vid den nationella domstolen är om den person som sålde varorna till slutmottagaren och därför chartrade det fartyg som sjönk till havs även kan anses som ”innehavare”, närmare bestämt en ”tidigare” innehavare, av det avfall som spilldes ut. Den nationella domstolen har dessutom frågat sig om producenten av den produkt som avfallet härrör från även kan belastas kostnaden för bortskaffande av det avfall som uppkommit.

77 I artikel 15 i direktiv 75/442 föreskrivs att vissa personkategorier, i förevarande fall ”tidigare innehavare” eller ”producenten av den produkt från vilke[n] avfallet härrör”, i enlighet med principen förorenaren betalar, kan belastas kostnaden för bortskaffande av avfallet. Denna ekonomiska skyldighet åvilar dem eftersom de har bidragit till att skapa avfallet och, i förekommande fall, den efterföljande risken för förorening.

78 Vad beträffar kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet efter det att en oljetanker har förlist, kan den nationella domstolen således anse den som sålt dessa kolväten och chartrat fartyget för att transportera dem som den som gett upphov till avfallet, om den nationella domstolen, mot bakgrund av de omständigheter som endast denna domstol kan bedöma, finner att denne har bidragit till risken för förorening till följd av förlisningen, och då särskilt om denne inte vidtog några åtgärder för att förhindra olyckan, såsom åtgärder beträffande val av fartyg. Under sådana omständigheter är det möjligt att betrakta den som sålt kolvätena och chartrat fartyget som en tidigare innehavare av avfallet vid tillämpningen av artikel 15 andra strecksatsen första delen i direktiv 75/442.

79 Liksom det har påpekats i punkt 69 i denna dom föreskrivs, under sådana omständigheter som dem som gäller i målet vid den nationella domstolen, i artikel 15 andra strecksatsen i direktiv 75/442, genom användandet av konjunktionen ”eller”, att kostnaden för bortskaffande av avfall ska belasta antingen ”tidigare innehavare” eller ”producenten av den produkt från vilke[n] avfallet härrör”.

80 Enligt artikel 249 EG har medlemsstaterna, som direktiv 75/442 är riktat till, frihet att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet, men de är bundna med avseende på det resultat som ska uppnås avseende ekonomiskt ansvar för kostnaden för bortskaffande av avfall. Medlemsstaterna ska därför se till att det finns bestämmelser i nationell rätt som möjliggör att antingen de tidigare innehavarna av avfallet eller producenten av den produkt från vilken avfallet härrör får bära kostnaderna.

81 Liksom generaladvokaten påpekade i punkt 135 i sitt förslag till avgörande, utgör artikel 15 i direktiv 75/442 inget hinder för medlemsstaterna att föreskriva, i enlighet med deras relevanta internationella åtaganden på området, såsom ansvarighets- och FIPOL-konventionerna, att fartygsägaren och den som har chartrat fartyget kan göras ansvariga för skador som orsakats av kolväten som spillts ut i havet endast upp till ett visst beloppsmässigt tak utifrån fartygets tonnage eller endast under särskilda omständigheter på grund av att de har agerat vårdslöst. Bestämmelsen utgör inte heller något hinder för att, med tillämpning av ovannämnda internationella åtaganden, en ersättningsfond, såsom FIPOL, med beaktande av det tak som gäller för varje skada, inträder i stället för ”innehavarna” i den mening som avses i artikel 1 c i direktiv 75/442 och täcker kostnaden för bortskaffande av det avfall som härrör från kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet.

82 Om det emellertid visar sig att ovannämnda fond inte ersätter kostnaden för bortskaffande av avfall som orsakats av kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet, eller att en dylik kostnad inte kan ersättas på grund av att kostnaderna för olyckan har nått ersättningstaket för skadan, och att, med tillämpning av de begränsningar eller undantag från ansvar som föreskrivs, en medlemsstats nationella lagstiftning, inbegripet den rätt som härrör från internationella konventioner, utgör hinder för att kostnaden bärs av fartygsägaren eller den som chartrat fartyget, även om dessa personer ska betraktas som ”innehavare” i den mening som avses i artikel 1 c i direktiv 75/442, så måste den nationella lagstiftningen, för att säkerställa att artikel 15 i direktivet införlivas korrekt, medge att kostnaden bärs av producenten av den produkt från vilken avfallet härrör. I enlighet med principen förorenaren betalar kan emellertid denne producent endast belastas kostnaden såvida han genom sina handlingar har medverkat till risken för den förorening som orsakades av förlisningen.

83 Skyldigheten för en medlemsstat att vidta alla de åtgärder som är nödvändiga för att uppnå det resultat som föreskrivs i ett direktiv är en tvingande skyldighet enligt såväl artikel 249 tredje stycket EG som enligt direktivet. Denna skyldighet att vidta allmänna eller särskilda åtgärder åligger alla myndigheter i medlemsstaten, däri inbegripet domstolarna inom ramen för deras behörighet (se dom av den 13 november 1990 i mål C-106/89, Marleasing, REG 1990, s. I-4135, punkt 8, svensk specialutgåva, volym 10, s. 575, och beslutet i det ovannämnda målet Inter-Environnement Wallonie, punkt 40).

84 Härav följer att den nationella domstolen vid tillämpningen av nationell rätt, oavsett om det rör sig om bestämmelser som antagits före eller efter direktivet eller härrör från en internationell konvention som medlemsstaten har tillträtt, är skyldig att i den utsträckning det är möjligt tolka den nationella rätten mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte så att det resultat som avses i direktivet uppnås och därmed agera i överensstämmelse med artikel 249 tredje stycket EG (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Marleasing, punkt 8).

85 Gemenskapen är inte heller, i motsats till vad Totalbolagen har gjort gällande vid förhandlingen, inte bunden av ansvarighets- och FIPOL-konventionerna. Gemenskapen har nämligen inte tillträtt dessa internationella instrument och kan inte anses ha tagit över medlemsstaternas skyldigheter, om inte annat på grund av att samtliga

medlemsstater inte har tillträtt konventionerna (se, analogt, dom av den 14 juli 1994 i mål C-379/92, Peralta, REG 1994, s. I-3453, punkt 16, svensk specialutgåva, volym 16, s. 15, och av den 3 juni 2008 i mål C-308/06, Intertanko m.fl, REG 2008, s. I-4057, punkt 47). Inte heller kan gemenskapen anses vara indirekt bunden av ovannämnda konventioner enligt artikel 235 i Förenta nationernas havsrättskonvention, som undertecknades i Montego Bay den 10 december 1982 och trädde i kraft den 16 november 1994 och som godkändes genom rådets beslut 98/392/EG av den 23 mars 1998 (EGT L 179, s. 1). I artikel 235.3 föreskrivs endast, vilket den franska regeringen påpekade vid förhandlingen, en allmän samarbetsskyldighet mellan konventionsparterna

86 Vad beträffar beslut 2004/246 om bemyndigande för medlemsstaterna att i gemenskapens intresse underteckna, ratificera eller ansluta sig till 2003 års protokoll till FIPOL-konventionen, är det tillräckligt att konstatera att detta beslut och 2003 års protokoll inte är tillämpliga i målet vid den nationella domstolen.

87 I artikel 4.2 i direktiv 2004/35 föreskrivs visserligen uttryckligen att direktivet inte ska tillämpas med avseende på tillbud eller verksamhet för vilka ansvar eller ersättning omfattas av någon av de internationella konventioner som finns förtecknade i bilaga IV. I bilagan nämns ansvarighetskonventionen och FIPOL-konventionen. Gemenskapslagstiftaren fann det nämligen nödvändigt, vilket framgår av skäl 10 i direktivet, att ta uttrycklig hänsyn till relevanta internationella konventioner som innehåller mer omfattande och strängare regler för de verksamheter som omfattas av detta direktiv.

88 Det finns emellertid inte någon liknande bestämmelse i direktiv 75/442, inbegripet den kodifierade version av direktivet som framgår av direktiv 2006/12.

89 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska den tredje frågan besvaras på följande sätt. Vid tillämpningen av artikel 15 i direktiv 75/442 på kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet och förorenat kusterna i en medlemsstat gäller följande:

— Den nationella domstolen kan anse den som sålt dessa kolväten och chartrat det fartyg som de transporterades med som avfallets producent i den mening som avses i artikel 1 b i direktiv 75/442 och därvid som ”tidigare innehavare” vid tillämpningen av artikel 15 andra strecksatsen första delen i direktivet, om den nationella domstolen, mot bakgrund av de omständigheter som endast denna domstol kan bedöma, finner att denne har bidragit till risken för förorening till följd av förlisningen, och då särskilt om denne inte vidtog några åtgärder för att förhindra olyckan, såsom åtgärder beträffande val av fartyg.

— Om det visar sig att FIPOL inte ersätter kostnaden för bortskaffande av avfall som orsakats av kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet, eller att en dylik kostnad inte kan ersättas på grund av att kostnaderna för olyckan har nått ersättningstaket för skadan, och att, med tillämpning av de begränsningar eller undantag från ansvar som föreskrivs, en medlemsstats nationella lagstiftning, inbegripet den rätt som härrör från internationella konventioner, utgör hinder för att kostnaden bärs av fartygsägaren eller den som chartrat fartyget, även om dessa personer ska betraktas som ”innehavare” i den mening som avses i artikel 1 c i direktiv 75/442, så måste den nationella lagstiftningen, för att säkerställa att artikel 15 i direktivet införlivas korrekt, medge att kostnaden bärs av producenten av den produkt från vilken avfallet härrör. I enlighet med principen förorenaren betalar kan emellertid denne producent endast belastas kostnaden såvida han genom sina handlingar har medverkat till risken för den förorening som orsakades av förlisningen.

Rättegångskostnader

90 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **Ett ämne såsom det som är föremål för prövning i målet vid den nationella domstolen, det vill säga tung eldningsolja som sålts som bränsle, utgör inte avfall i den mening som avses i rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall, i dess lydelse enligt kommissionens beslut 96/350/EG av den 24 maj 1996, då ämnet används eller saluförs på ekonomiskt fördelaktiga villkor och kan användas som bränsle utan föregående bearbetning.**

2) **Kolväten som oavsiktligt har spillts ut i havet efter en förlisning och som blandats med vatten och sediment och som drivit längs en medlemsstats kust till dess de sköljs upp på kusten utgör avfall i den mening som avses i artikel 1 a i direktiv 75/442, i dess lydelse enligt beslut 96/350, då de inte längre kan användas eller saluföras utan föregående bearbetning.**

3) **Vid tillämpningen av artikel 15 i direktiv 75/442, i dess lydelse enligt beslut 96/350, på kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet och förorenat kusterna i en medlemsstat gäller följande:**

   — **Den nationella domstolen kan anse den som sålt dessa kolväten och chartrat det fartyg som de transporterades med som avfallets producent i den mening som avses i artikel 1 b i direktiv 75/442, i dess lydelse enligt beslut 96/350, och därvid som ”tidigare innehavare” vid tillämpningen av artikel 15 andra strecksatsen första delen i direktivet, om den nationella domstolen, mot bakgrund av de omständigheter som endast denna domstol kan bedöma, finner att denne har bidragit till risken för förorening till följd av förlisningen, och då särskilt om denne inte vidtog några åtgärder för att förhindra olyckan, såsom åtgärder beträffande val av fartyg.**

— Om det visar sig att den internationella fonden för ersättning av skada orsakad av förorening genom olja inte ersätter kostnaden för bortskaffande av avfall som orsakats av kolväten som oavsiktligt spillts ut i havet, eller att en dylik kostnad inte kan ersättas på grund av att kostnaderna för olyckan har nått ersättningstaket för skadan, och att, med tillämpning av de begränsningar eller undantag från ansvar som föreskrivs, en medlemsstats nationella lagstiftning, inbegripet den rätt som härrör från internationella konventioner, utgör hinder för att kostnaden bärs av fartygsägaren eller den som chartrat fartyget, även om dessa personer ska betraktas som ”innehavare” i den mening som avses i artikel 1 c i direktiv 75/442, i dess lydelse enligt beslut 96/350, så måste den nationella lagstiftningen, för att säkerställa att artikel 15 i direktivet införlivas korrekt, medge att kostnaden bärs av producenten av den produkt från vilken avfallet härrör. I enlighet med principen förorenaren betalar kan emellertid denne producent endast belastas kostnaden såvida han genom sina handlingar har medverkat till risken för den förorening som orsakades av förlisningen.

Underskrifter